

TIETOSUOJAVALTUUTETUN
TOIMISTO

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTON VUOSIKERTOMUS 2017

---

www.tietosuoja.fi

Sisällysluettelo

Tietosuojavaltuutetun toimiston tehtävät ja tavoitteet vuonna 2017	3
1. Tietosuojavaltuutetun katsaus	5
2. Dataombudsmannens översikt	8
3. Data Protection Ombudsman's annual review	11
4. Tietosuojavaltuutetun toimiston vuosi 2017	14
5. Toiminnan tehokkuus ja vaikuttavuus	18
6. Henkilöstövoimavarat	20
7. Katsaus tietosuojalautakunnan toimintaan	21
Liite: Kirjallisena vireille tulleet ja käsitellyt asiat vuosina 2016 ja 2017	26

Tietosuojavaltuutetun toimiston tehtävät ja tavoitteet vuonna 2017

Tietosuojavaltuutetun toimisto edistää kansalaisten perusoikeutta yksityisyyteen. Tietosuojavaltuutettu pyrkii ennaltaehkäisemään oikeudenloukkauksia yhteistyössä rekisteröityjen, rekisterinpitäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. Tietosuojavaltuutettu tiedottaa toimialaansa liittyvistä asioista ja tekee yhteistyötä sekä Suomessa että globaalisti. Tietosuojavaltuutetun tavoitteena on edistää hyvän tietojenkäsittelytavan noudattamista ja kehittämistä sekä yksityisyyttä tukevien ja turvaavien järjestelmien kehittämistä ja käyttöä.

Henkilötietolain mukaan tietosuojavaltuutettu ohjaa, neuvoo ja valvoo henkilötietojen ja luottotietojen käsittelyä. Hän käyttää päätösvaltaa tarkastusoikeuden toteuttamista ja tiedon korjaamista koskevilla asioilla. Valtuutettu seuraa henkilötietojen ja luottotietojen käsittelyn yleistä kehitystä sekä tekee tarpeelliseksi katsomiaan aloitteita.

Henkilötietolaissa korostetaan rekisterinpitäjien itseohjausta. Rekisterinpitäjät tai näitä edustavat yhteisöt voivat laatia toimialakohtaisia käytännesääntöjä henkilötietolain soveltamiseksi ja hyvän tietojenkäsittelytavan edistämiseksi. Tietosuojavaltuutettu antaa tarvittaessa neuvontaa ja ohjausta käytännesääntöjen laadinnassa. Valtuutettu voi myös tarkastaa laaditut ehdotukset käytännesäännöiksi.

Tietosuojavaltuutettu valvoo henkilötietojen käsittelyä ennakoon ilmoitusvelvollisuuden avulla. Muun muassa eräillä henkilötietoja automaattisen tietojenkäsittelyn avulla käsittelevillä rekisterinpitäjillä, toimeksiantosta tietojenkäsittelyä hoitavilla sekä määrätynlaista elinkeinotoimintaa harjoittavilla on velvollisuus tehdä ilmoitus tietosuojavaltuutetulle.

Tietosuojavaltuutettua tulee kuulla valmisteltaessa lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia uudistuksia, jotka koskevat henkilöiden oikeuksien ja vapauksien suojaamista henkilötietojen käsittelyssä. Kuuleminen toteutuu käytännössä esimerkiksi antamalla lausuntoja ja osallistamalla lainsäädännön valmistelua ja tarkastamista varten asetettuihin työryhmiin.

Virallisen syyttäjän on kuultava tietosuojavaltuutettua ennen syytteen nostamista, kun syyte koskee henkilörekisteriin kohdistuvaa salassapitorikosta, salassapitorikkomusta, viestintäsalaisuuden loukkausta, törkeää viestintäsalaisuuden loukkausta, tietomurtoa tai henkilörekisteririkosta. Myös tuomioistuimen on tällaista rikosta koskevaa asiaa käsitellessään varattava tietosuojavaltuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi.

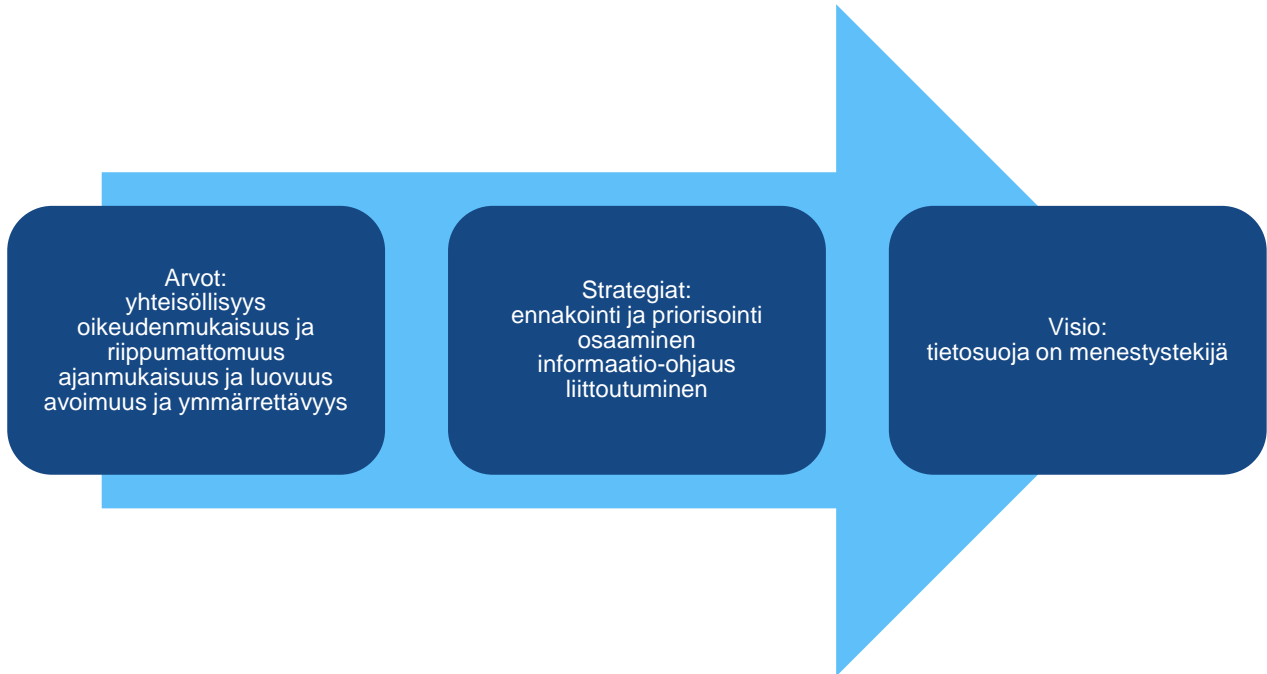
Tietoyhteiskuntakaaren mukaan tietosuojavaltuutettu valvoo yhteisötalajan välitystietojen käsittelyä, sijaintitietojen käsittelyä, automatisoitujen järjestelmien avulla tapahtuvaa suoramarkkinointia koskevien säännösten noudattamista ja puhelinluetteloita, numerotiedotuspalveluita sekä käyttäjän erityistä tiedonsaantioikeutta koskevien säännösten noudattamista.

Tietosuojavaltuutettu valvoo työntekijän ja työnantajan välistä suhdetta koskevan työelämän tietosuojalain noudattamista työsuojeluviranomaisten ohella. Laki sääntelee yksityiselämän suojaa koskevia kysymyksiä työelämän alueella.

Luottotietolain mukaan tietosuojavaltuutettu valvoo myös yritysluottotietojen käsittelyä. Luottotietotoiminnan harjoittajilta edellytetään luotettavuutta sekä hyvän luottotietotavan noudattamista. Luottotietorekisteriin saa tallentaa viranomaisten toteamia ja velkojien ilmoittamia maksuhäiriötietoja sekä henkilön tai yrityksen luottokelpoisuutta osoittavan luokituksen.

Tietosuojavaltuutettu voi henkilötietolain mukaan tietyissä tapauksissa saattaa lainvastaiseksi arvioimansa henkilötietojen käsittelyn tutkittavaksi tietosuojalautakunnalle tai ilmoittaa syytteeeseenpanoa varten, ellei asia korjaannu ohjaamalla ja neuvomalla. Tietosuojalautakunta voi hakemuksesta antaa henkilötietojen käsittelyä koskevan luvan tai määrätä sen kielletyksi.

Tietosuojavaltuutetun toimiston arvot, strategiat ja visio

Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteiskunnalliset tavoitteet vuosina 2017–2020

- Edistämme oikeutta yksityisyydensuojaan ja kansalaisten luottamusta henkilötietojen käsittelyn avoimuuteen digitalisoituvassa yhteiskunnassa.
- Jalkautamme tietosuojauudistuksen tavoitteet ja vaikutukset onnistuneesti kansalliseen lainsäädäntöön ja viranomaistoimintaan.
- Vaikutamme ennaltaehkäisevästi henkilötietojen käsittelyyn liittyviin loukkauksiin.
- Edistämme kansalaisten, rekisterinpitäjien ja tietojen käsittelijöiden tietoisuutta tietosuojaan liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.
- Edistämme EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden syntymistä.

1. Tietosuojavaltuutetun katsaus

Tietosuojavaltuutetun toimisto aloitti toimintansa 1.11.1987. Maamme ensimmäinen henkilötietojen suojaava laki, henkilökirjastoilaki tuli voimaan 1.1.1988. Suomi juhli 100-vuotista itsenäisyyttämme.

Toimintaympäristö

Toimintavuoden eräs keskeinen kansallinen ja osin myös kansainvälinen teema oli yhteiskunnan kyky reagoida esille nousseisiin uusiin uhkisiin. Suomessa tapahtui ensimmäinen terrori-isku. Tilanne ilmeni myös mm. maailmanlaajuisina hakkeri-iskuina ja kiristysrikoksina (esim. WannaCry, Petja), mutta myös eräinä massiivisina tietovuotoina. Kansallinen skandaalimme oli Helsingin Sanomien julkaisema artikkeli puolustusvoimien viestikoelaitoksesta. Sillä oli selkeä rajapinta tiedustelutoimintaa koskeviin hallituksen esityksiin, jotka annettiin toimintavuoden aikana eduskunnalle. Lännen Median tekemän kyselyn mukaan kansalaiset eivät luottaneet viranomaisien kykyyn suojata arkoja henkilötietoja. Viranomaiselta tapahtunut 6.000 henkilön terveydentilaa koskenut henkilötietojen vuoto ei vahvistanut tärkeää luottamusta.

Yhteiskunta reagoi edellä mainitun lisäksi tähän uhkatilanteen kiristymiseen. Euroopan unioni alkoi uudelleen suunnitella eri turvallisuusinstrumentteihin perustuvien, nyt sirpaleisten tietojärjestelmien kokonaisarkkitehtuuria. Europolin valvonta uudistettiin. Kaksoiskansalaisuusasiat edellyttivät turvallisuuspalvelulain (726/2014) muutosta. Lain nojalla toimiva arviointikriteerilautakunta antoi suosituksensa rikostietojen tulkinna.

Yhdessä sisäministerin kanssa käynnistimme ministeriön hallinnonalaa koskevan ministeriöiden rajat ylittävän horisontaalisen työn erilaisten tietovirtojen pullonkaulojen tunnistamiseksi. Työn oli määrä valmistua kuulun vuoden puolella.

Lainsäädäntötyö

Toimintavuoden aikana tapahtui huomattavan paljon lainsäädäntötyötä. Tietosuojavaltuutettu oli 59 kertaa eduskunnassa kuultavana lakiehdotuksista. Oikeusministeriön asettama TATTI-työryhmä luovutti kansallista tietosuojalakea koskeneen mietintönsä. Työryhmä jatkoi työtään valmistellen ohjeita maamme poikkeuksellisen runsaan erityislainsäädännön saattamiseksi Euroopan unionin tietosuoja-asetuksen (2016/679) mukaiseksi. Luovutetussa mietinnössä jäivät avoimeksi mm. kysymykset kansallisesta lapsia koskevasta ikärajasta, jota sovellettaisiin tietoyhteiskunnan palveluiden käytössä, hallinnollisten sanktioiden kohdistamisesta viranomaisiin ja suhde julkisuusperiaatteeseen. Kansallisen tietosuojalain valmistelua jatkettiin oikeusministeriössä virkamiestyönä. Hallituksen esitys annettiin maaliskuun alussa 2018 (HE 9/2018 vp).

Valtiovarainministeriön asettama tiedonhallinnan kehittämistä pohtinut työryhmä (TILKE) julkaisi raporttinsa 29.9.2017. Puolustusvoimien uudistaessa henkilötietojen suojaa koskenutta lainsäädäntöään havaittiin, kuinka haastava oppimisprosessi oli yhteensovittaa perustuslakimme, tietosuoja-asetus ja -direktiivi. Tietosuojavaltuutetun toimisto laati sisäistä käyttöämme varten erityisen ohjeen hallitusten esitysten analysoimiseksi henkilötietojen suojan kannalta.

Erityislainsäädännön uudistamistyö alkoi useammallakin hallinnonalalla. Oman erityiskysymyksensä muodosti valtiovarainministeriön asettaman henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän työ. Elinkeinoelämän keskusliitto jopa ehdotti, että kaikille suomalaisille annettaisiin syntymänsä yhteydessä Y-tunnus!

Ylivelkaantuminen nousi taas otsikoihin. Oikeusministeri järjesti asiassa keskustelutilaisuuden, joka johti myöhemmin selvitysmiehen asettamiseen. Selvitysmiehen tehtävänä oli muun ohella arvioida positiivisten luottotietojen rekisteröintiä ja käyttöä. Aika näyttää, tuleeko tähän hankkeeseen liittymään keskustelu hyväksytyyn tulorekisterin (HE 134/2017) käytöstä myös taloudellisten riskien hallintaan. PSD2-direktiivi liittyy sekin taloudellisen informaation hallintaan ja tuo esille tärkeän MyData-ajattelun.

Valmistautuminen tietosuoja-asetukseen ja -direktiiviin

Eräs vuoden tärkeimmistä teemoista oli luonnollisesti valmistautuminen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen. Linjasimme toimistomme sisäisen TSAU-projektin olevan ensi sijassa osaamisenhallintaan keskittyvä projekti. Myöhemmin tulemme uudistamaan organisaatiomme asetuksen edellyttämäksi.

Yritysten rikosturvallisuus 2017 -selvityksen mukaan 40 % yrityksistä ei vielä ollut varautunut tietosuoja-asetukseen. Samalla kuitenkin niille tarjottujen konsultti- ja asiantuntijapalveluiden määrä tuntui huomattavasti kasvaneen. Meille oli huomattavan suuri haaste vastata siihen usein virheelliseenkin uutisointiin, joka tietosuoja-asetukseen liittyi. Asetusta lähestyttiin vahvasti uhkat ja sanktiot edellä. Me pyrimme korostamaan tietosuoja-asetukseen liittyviä mahdollisuuksia edistää rekisteröityjen oikeuksia ja samalla tukea digitaalisten sisämarkkinoiden kasvua. Viestintäämme vaikeutti se, että asetuksen tulkinta ja ohjaus tapahtuivat WP29-työryhmän toimesta.

Ohjeistuksen laatiminen vei yllättävän paljon aikaa ja meiltäkin resursseja. Se tapahtui yleensä siten, että WP29 järjesti kustakin teemasta ensin kuulemistilaisuuden, johon kutsuttiin elinkeinoelämän eurooppalaisten kattojärjestöjen edustajia. Niillä oli puolestaan omat verkostonsa mielipiteensä muodostamiseksi. Sitten asia ohjattiin kulloinkin asiaa hoitaneelle alatyöryhmälle, joka raportoi ehdotuksensa ohjeeksi tietosuojavaalutettujen ohjausryhmälle. Siellä käydyn keskustelun jälkeen asia oli valmis vietäväksi WP29:ssä tapahtuvaan päätöksentekoon. Ohjeet julkaistiin sitten avoimesti kommentoitaviksi, jonka jälkeen niitä tarvittaessa taas päivitettiin WP29:ssä.

Lopulta komissio sai käyntiin myös ohjeiden käännettämisen Euroopan unionin kaikille virallisille kielille. Tiedotimme kotisivujemme kautta ja eri tapahtumissa ohjeistuksen valmistelusta.

Osallistuimme vahvasti strategiamme mukaisesti mm. tietosuojavastaaville tarjotun koulutuksen tuottamiseen ja toteuttamiseen. Erityiskiitoksen ansaitsee ehdottomasti Vahtin ja Juhtan organisoima yhteistyöhanke koulutus- ja osaamisen testausmateriaalin tuottamiseksi. Arjen-tietosuoja.fi-videoiden lataamismäärät ylittivät kaikki odotukset.

Kiitoksen ansaitsee myös liikenne- ja viestintäministeriön ohjaama Tietosuojafoorumi-toiminta. Siinä elinkeinoelämä ja julkinen sektori kohtasivat osaamisen vaihtamisen merkeissä.

Kansainvälisiä asioita

Toimintavuonna kiihtyi myös kansainvälinen yhteistyö. Euroopassa perustettiin Euroopan tietosuojaneuvosto. Osallistuimme aktiivisesti WP29:n ja sen eri alaryhmien työhön. Oma osansa tästä oli eurooppalaisesta yhteistyöstä tiedottaminen. Pohjoismaidenkin yhteistyö auttoi meitä kaikkia siihen osallistuvia asetukseen valmistautumisessa.

Ilmiöitä ja tapahtumia

Uusia iskusanoja olivat tekoäly, koneoppiminen, robotiikka ja lohkoketjut. Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi raportin Suomen tekoälyaika. Raportti korosti pyrkimystä tehdä 100-vuotiaasta maastamme tekoälyn soveltamisen kärkimaa. Ilahduttavasti raportissa otettiin esille tarve arvioida "AI:tä" myös oikeudelliselta ja eettiseltä kannalta. VM puolestaan julkaisi keskustelun avauksena artikkelin Suomi tarvitsee tietopolitiikkaa. Tietosuoja nousi toimintavuonna korkealle julkisella agendalla. Tekijänoikeuskirjeet-jupakka sivusi sekin henkilötietojen suojaa.

Lopuksi

Tietosuojavaltuutetun toimiston henkilöstö opetteli tietosuoja-asetusta, ylikansallisia työtapoja ja uusia tehtäviä samalla kun sitä rasittivat normaalit päivittäiset tehtävät. Vahva sitoutuminen kansalaisten oikeudellisen elämänlaadun puolustamiseen ja eri toimijoiden ennaltaehkäisevään auttamiseen auttoivat meitä vielä selviämään kunnialla. Tarvitsemme kuitenkin tulevana vuosina huomattavan vahvistuksen resursseihimme.

Lämmin kiitos työtovereilleni!

Reijo Aarnio
tietosuojavaltuutettu

2. Dataombudsmannens översikt

Dataombudsmannens byrå inledde sin verksamhet 1.11.1987. Den första lagen om skydd av personuppgifter i vårt land, personregisterlagen, trädde i kraft 1.1.1988. Vi firade vår 100-åriga självständighet i Finland.

Verksamhetsmiljö

Ett centralt nationellt och delvis även internationellt tema under verksamhetsåret var samhällets förmåga att reagera på nya hot som uppstått. Den första terrorattacken inträffade i Finland. Situationen tog sig även uttryck i globala hackerattacker och utpressningsbrott (t.ex. WannaCry, Petja), men även som massiva dataläckor. En nationell skandal var Helsingin Sanomats artikel om försvarsmaktens signalunderrättelsecenter. Den hade en tydlig kontaktyta med regeringens propositioner om underrättelseverksamhet som överlämnades till riksdagen under verksamhetsåret. Enligt en enkät av Lännen Media litade medborgarna inte på myndigheternas förmåga att skydda känsliga personuppgifter. Över 6 000 personers hälsouppgifter läcktes från en myndighet, vilket säkert inte stärkte det viktiga förtroendet.

Samhället reagerade förutom på det ovan nämnda även på det skärpta hotläget. Europeiska unionen började återigen planera en totalarkitektur av datasystem som i nuläget är splittrade. Europols övervakning förnyades. Frågor om dubbelt medborgarskap krävde en ändring av säkerhetsutredningslagen (726/2014). Nämnden för bedömningskriterier, som verkar med stöd av lagen, gav en rekommendation om tolkningen av brottsuppgifter.

Tillsammans med inrikesministern inledde vi ett horisontellt arbete som gäller ministeriets förvaltningsområde och som överskrider ministeriegränserna i syfte att identifiera flaskhalsar i olika informationsflöden. Arbetet skulle slutföras under innevarande år.

Lagstiftningsarbete

Under verksamhetsåret utfördes en betydande mängd lagstiftningsarbete. Dataombudsmannen hördes 59 gånger om lagförslag i riksdagen. TATTI-arbetsgruppen, som tillsatts av justitieministeriet, överlämnade sitt betänkande om den nationella dataskyddslagen. Arbetsgruppen fortsatte arbetet med att bereda anvisningar för att landets exceptionellt rikliga speciallagstiftning ska stämma överens med Europeiska unionens dataskyddsförordning (2016/679). I betänkandet fanns vissa öppna frågor, bland annat gällande den nationella åldersgränsen för barn som ska tillämpas i användningen av informationssamhällets tjänster, inriktandet av administrativa sanktioner mot myndigheter och förhållandet till offentlighetsprincipen. Beredningen av den nationella dataskyddslagen fortsatte som tjänstemannaarbete vid justitieministeriet. Regeringens proposition överlämnades i början av mars 2018 (RP 9/2018 rd).

Den av finansministeriet tillsatta arbetsgruppen som utrett utvecklingen av lagstiftningen om informationsförvaltningen (TILKE) offentliggjorde sin rapport 29.9.2017. När försvarsmakten förnyade sin lagstiftning gällande skyddet av personuppgifter upptäcktes det hur krävande inlärningsprocessen var för att samordna vår grundlag, dataskyddsförordningen och -direktivet. Dataombudsmannens byrå utarbetade för internt bruk en särskild anvisning för att analysera regeringens propositioner med tanke på skyddet av personuppgifter.

Arbetet för att förnya speciallagstiftningen inleddes inom flera förvaltningsområden. En egen specialfråga utgjordes av arbetet i en av finansministeriet tillsatt arbetsgrupp som diskuterade förnyandet av personbe-teckningar. Finlands näringsliv föreslog till och med att alla finländare ska ges ett FO-nummer vid födseln!

Överskudsättningen figurerade återigen i rubrikerna. Justitieministern anordnade ett diskussionsmöte i ärendet. Detta ledde senare till att en utredningsman tillsattes. Utredningsmannen hade i uppgift att vid sidan av andra frågor bedöma registreringen och användningen av positiva kreditupplysningar. Tiden får utvisa huruvida diskussionen om användningen av det godkända inkomstregistret (RP 134/2017) också kommer att gälla hanteringen av ekonomiska risker. PSD2-direktivet gäller också hanteringen av ekonomisk information och lyfter fram det viktiga MyData-tänkandet.

Förberedelser inför dataskyddsförordningen och -direktivet

Ett av årets viktigaste teman var naturligtvis förberedelserna för tillämpningen av dataskyddsförordningen. Vi drog upp en riktlinje om att byråns interna projekt TSAU i första hand fokuserar på kompetenshantering. Vi kommer senare att förnya vår organisation så att den stämmer överens med förordningen.

Enligt en utredning om företagens brotts säkerhet 2017 hade 40 procent av företagen ännu inte förberett sig för dataskyddsförordningen. Samtidigt föreföll det som att mängden konsult- och experttjänster som erbjöds företagen ha ökat avsevärt. En stor utmaning för oss var att svara på den ofta felaktiga nyhetsrapporteringen som gällde dataskyddsförordningen. Ofta behandlades förordningen med fokus på hot och sanktioner. Vi strävade efter att poängtera möjligheter att främja de registrerades rättigheter och samtidigt stödja tillväxten på den digitala inre marknaden i anslutning till dataskyddsförordningen. Vår kommunikation försvårades av att WP29-arbetsgruppen svarade för tokningen och styrningen av förordningen.

Det överraskande långa tiden och mycket resurser även hos oss för att utarbeta anvisningarna. Det skedde i allmänhet så att WP29 först anordnade ett hörande om respektive tema, dit representanter för europeiska takorganisationer inom näringslivet bjöds in. Dessa hade egna nätverk för att bilda sina egna åsikter. Därefter styrdes ärendet till en underarbetsgrupp för respektive ärende. Underarbetsgruppen rapporterade sedan sina förslag till anvisningar till dataombudsmännens styrgrupp. Efter diskussionen som fördes i styrgruppen kunde ärendet överföras till beslutsprocessen i WP29. Anvisningarna publicerades sedan för kommentarer, varefter de återigen uppdaterades i WP29. Slutligen startade kommissionen processen för att översätta anvisningarna till alla officiella språk i Europeiska unionen. Vi informerade om beredningen av anvisningarna via vår webbplats och vid olika evenemang.

I enlighet med vår strategi deltog vi aktivt bl.a. i att producera och genomföra utbildning som erbjöds dataskyddsombud. Samarbetsprojektet som organiserades av Vahti och Juhta för att producera utbildnings- och kunskapsstämestmaterial förtjänar ett särskilt tack. Antalet nedladdningar av Dataskydd i vardagen-videorna överträffade alla förväntningar.

Även dataskyddsforumets verksamhet, som styrdes av kommunikationsministeriet förtjänar ett tack. Där möttes näringslivet och den offentliga sektorn i kunskapsutbytets tecken.

Internationella ärenden

Det internationella samarbetet tog också fart under verksamhetsåret. I Europa grundades Europeiska dataskyddsstyrelsen. Vi deltog aktivt i arbetet i WP29 och dess olika undergrupper. Information om europeiskt samarbete utgjorde en del av detta. Det nordiska samarbetet hjälpte alla deltagare med förberedelserna inför förordningen.

Fenomen och händelser

Nya slagord var artificiell intelligens, maskininlärning, robotik och blockkedjor. Arbets- och näringsministeriet publicerade rapporten "Finlands AI-era". Rapporten betonade målet att göra vårt 100-åriga land till ett föregångarland inom tillämpning av artificiell intelligens. Glädjande nog lyfte rapporten fram behovet av att bedöma AI även ur ett juridiskt och etiskt perspektiv. Finansministeriet publicerade som ett diskussionsuppslag artikeln "Finland behöver informationspolitik". Dataskydd låg högt på den offentliga agendan under verksamhetsåret. Tvisten om upphovsrättsbrev tangerade också skyddet av personuppgifter.

Slutord

Personalen vid dataombudsmännens byrå lärde sig dataskyddsförordningen, transnationella arbetssätt och sina nya uppgifter samtidigt som den skötte normala, dagliga uppgifter. Ett starkt engagemang i att försvara

medborgarnas rättsliga livskvalitet och förebyggande hjälp till olika aktörer hjälpte oss att klara vår uppgift med heder. Under kommande år behöver vi dock en avsevärd stärkning av våra resurser.

Jag vill rikta ett varmt tack till mina arbetskamrater!

Reijo Aarnio
dataombudsman

3. Data Protection Ombudsman's annual review

The Office of the Data Protection Ombudsman started its operations on 1 November 1987. Finland's first act on the protection of personal data, the Personal Data File Act, entered into force on 1 January 1988. Finland celebrated its centennial of independence.

Operating environment

One of the key national and, in some respects, international themes of the reporting year was society's ability to react to new threats. Finland experienced its first terrorist attack. The new reality was also reflected in global hacker attacks and blackmail (e.g. WannaCry, Petja), but also in the form of massive data leaks. Our own national scandal was caused by a story published by Helsingin Sanomat on the Finnish Defence Force's Viestikoekeskus (Signals Test Centre). The story was clearly linked to the government proposals on intelligence operations presented to Parliament in 2017. According to a survey carried out by Lännen Media, citizens did not trust the authorities' ability to protect sensitive personal data. The leak of data pertaining to the health status of 6,000 persons by an authority certainly did not reinforce trust in this vital task.

Society also reacted to increased threats in this area. The European Union restarted the planning of an overall architecture for the currently fragmented information systems based on different security instruments. The supervision of Europol was also subject to an overhaul. Questions related to double citizenships necessitated the amendment of the Security Clearance Act (726/2014). The Evaluation Criteria Committee established under the Act issued recommendations on the interpretation of criminal records.

Together with the Minister of the Interior, we launched a horizontal project for identifying bottlenecks in data flows in the Ministry's administrative branch and extending to the remits of different ministries. The work is slated to be completed this year.

Legislative work

A significant amount of legislative work took place in the reporting year. The Data Protection Ombudsman was heard 59 times by Parliament on various bills. The TATTI working group instituted by the Ministry of Justice delivered its report on the national data protection act. After the report, the working group continued preparing the alignment of Finland's exceptionally extensive special legislation with the EU's General Data Protection Regulation (2016/679). The report left open questions such as the national age limit for minority to be applied to the use of information society services, subjecting authorities to administrative sanctions and the relationship to the principle of openness. The officials of the Ministry of Justice continued the preparation of the national data protection act, and a government proposal on the act was issued in early March 2018 (HE 9/2018 vp).

The working group on the development of information management (TILKE), instituted by the Ministry of Finance, published its report on 29 September 2017. Renewing the legislation on the protection of personal data by the Finnish Defence Force highlighted the challenges of reconciling our Constitution, the General Data Protection Regulation and the Data Protection Directive. For its internal use, the Office of the Data Protection Ombudsman drew up specific guidelines for evaluating government proposals from the perspective of the protection of personal data.

The work for the amendment of Finland's special legislation was begun in several administrative branches. Especially the work of the working group for the renewal of the personal identity code, instituted by the Ministry of Finance, caused much discussion. The Confederation of Finnish Industries even proposed giving every Finnish person a business ID at birth!

Excessive indebtedness once again featured in the headlines. The Minister of Justice held a discussion on the matter, which led to the appointment of a one-man committee to address the issue. Among other things, the committee was tasked with evaluating the registration and use of positive credit references. Only time will

tell whether the discussion will eventually branch into the subject of using the approved Incomes Register (HE 134/2017) for the management of financial risks. The PSD2 directive is also related to the management of financial information and brings the crucial perspective of MyData into the discussion.

Preparing for the GDPR and Directive

As a matter of course, preparing for the adoption of the General Data Protection Regulation was one of the most important themes of the year. We decided that our Office's internal TSAU project primarily concerns competence management, and we will bring our organisation into line with the requirements of the GDPR at a later date.

According to the Yritysten rikosturvallisuus 2017 (Crime and Corporate Security 2017) report, 40% of Finnish companies had not made preparations for the GDPR. At the same time, it seemed that the offering of consultancy and expert services had increased significantly. Responding to the, frequently incorrect, news related to the GDPR was a major challenge for our Office. The regulation was overwhelmingly presented in terms of threats and sanctions, while we sought to highlight the opportunities for promoting the rights of data subjects and supporting the growth of the digital single market. Our communications were hindered by the fact that WP29 was responsible for the interpretation of the regulation and the guidelines on it.

The process of drawing up the guidelines took a surprising amount of time and the Office's resources. In the normal course of the process, WP29 first held a hearing on each theme with representatives of European industrial umbrella organisations. These organisations consulted their own networks when formulating their opinions. The matter was then referred to the sub-committee in charge of the particular area, which reported its proposal for the guideline to the steering group of data protection ombudsmen. After being discussed by the steering group, the matter was referred to WP29 for decision. The guidelines were then published for comment and updated by the WP29 if necessary. Finally, the Commission was able to start the translation of the guidelines into all of the EU's official languages. We communicated on the preparations of the guidelines on our website and at various events.

In accordance with our strategy, we were closely involved with the design and implementation of the training offered to Data Protection Officers. The cooperation project organised by Vahti and Juhta for the production of training and competence testing materials merits special thanks. The download amounts of the Arjentietosuoja.fi videos exceed all expectations.

We would also like to thank the data protection forums organised by the Ministry of Transport and Communications for sharing competencies between the private and public sectors.

International matters

The Office's international cooperation increased in the reporting year. The work of establishing the European Data Protection Board was begun in Europe. We participated in the work of WP29 and its sub-committees actively, in which communications on European cooperation played a major role. Nordic cooperation also helped all parties in preparing for the implementation of the GDPR.

Phenomena and events

The year's catchphrases were artificial intelligence, machine learning, robotics and block chains. The Ministry of Economic Affairs and Employment published a report titled "Finland's Age of Artificial Intelligence". The report set the objective of making our 100-year-old country a leading nation in the application of artificial intelligence. We were pleased to note that the report also addressed "AI" from a legal and ethical standpoint. The Ministry of Finance, on the other hand, published an article titled "Finland needs information policy" to launch discussion on the subject. Data protection was placed high on the public agenda in 2017. In its way, the copyright letters case also touched on the protection of personal data.

In conclusion

The personnel of the Office of the Data Protection Ombudsman studied the GDPR, international working methods and its new duties, all the while bearing the burden of its daily duties. A strong commitment to defending the legal quality of life of Finland's citizens and providing proactive assistance to authorities and organisations helped us make it through the challenging year with our feet still dry. We will nevertheless need a considerable boost to the Office's resources in the coming years.

My heartfelt thanks to my colleagues!

Reijo Aarnio
Data Protection Ombudsman

4. Tietosuojavaltuutetun toimiston vuosi 2017

Poimintoja vuodelta 2017

Tammikuu

- Oikeusministeriön ja tietosuojavaltuutetun toimiston opas [Miten valmistautua EU:n tietosuojasetukseen?](#) julkaistiin.
- [Tietosuojapäivän](#) teemoja olivat tietosuojasetus ja kansalaisten tiedolliset oikeudet.

Helmikuu

- Tietosuojavaltuutettu antoi [lausunnon](#), jonka mukaan henkilötietolain mukainen tarkastusoikeus koskee myös IP-osoitteita. Tekijänoikeuksia koskevia maksuvaatimuskirjeitä saaneet kuluttajat voivat pyytää selvitystä siitä, onko maksuvaatimuksessa esitetty IP-osoite ollut heidän liittymänsä käytössä.
- Tietosuojavaltuutetun toimisto kokosi puolueille ja ehdokkaille [muistilistan](#) vaalimainonnassa huomioitavista asioista ennen huhtikuun kuntavaaleja.

Maaliskuu

- Kuluttaja-asiamies ja tietosuojavaltuutettu [sopivat tiivistävänsä yhteistyötään](#).

Huhtikuu

- Kuluttaja-asiamies, Kuluttajaliitto ja tietosuojavaltuutettu [vaativat puhelinmyyntiä luvanvaraiseksi](#).

Toukokuu

- EU:n tietosuojaviranomaiset julkaisivat [kannanoton](#) tarpeesta nykyaikaistaa Euroopan neuvoston yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä.

Kesäkuu

- Oikeusministeriön asettama työryhmä luovutti [mietinnön](#) kansalliseen tietosuojalainsäädäntöön tehtävistä muutoksista.
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuri jaosto [päättyi](#), ettei Suomi rikkonut ihmisoikeussopimusta sananvapautta koskevaa artiklaa kieltäessään verotietojen laajamittaisen julkaisun Veropörssi-lehdessä ja tekstiviestipalvelussa.

- EU:n tuomioistuin antoi [ennakkoratkaisun](#) henkilötietojen käsittelystä sivullisen oikeutetun intressin toteuttamiseksi.

Heinäkuu

- Terveystieteiden tutkimuskeskusten ja apteekkien tietosuojakyselyn 2017 tulokset [julkaistiin](#). Tulosten mukaan tietosuojatyöhön suhtaudutaan aiempaa vakavammin, mutta pienemmällä resursseilla.

Elokuu

- [Tietosuojalautakunta määräsi](#) pikavippifirman muuttamaan toimintatapaansa.
- Oikeusministeriö nimitti varatuomari Henrika Räsäsen tietosuojavaltuutetun toimiston toimistopäälliköksi ajalle 28.8.2017–31.7.2018. Kesällä 2018 nimitystä jatkettiin tammi-kuun loppuun 2019.

Syyskuu

- [Valtioneuvosto nimitti](#) tietosuojavaltuutetun virkaan edelleen oikeustieteen kandidaatti Reijo Aarnion ajalle 1.11.2017–31.10.2020.

Lokakuu

- Hallinnollisten sakkojen määräämisestä julkaistiin tarkentavia [ohjeita](#) valvontaviranomaisille.
- Tietosuojasetuksen täytäntöönpanosta julkaistiin uusia [ohjeita](#), joiden aiheita olivat vaikutustenarviointi, automatisoidut yksittäispäätökset ja profilointi sekä henkilötietojen tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen

Marraskuu

- Oikeusministeriön asettama työryhmä ehdotti [lakia henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä](#).
- [Sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuojaseminaari](#) järjestettiin 21.–22. marraskuuta Hämeenlinnassa.

Joulukuu

- WP29-työryhmä [julkaisi ohjeita](#) läpinäkyvyyden toteuttamisesta henkilötietojen käsittelyssä, suostumuksesta henkilötietojen käsittelyn perusteena sekä kansainvälisistä tietojen siirroista.
- Tietosuojalautakunta asetettiin [uudeksi kolmivuotiskaudeksi](#).

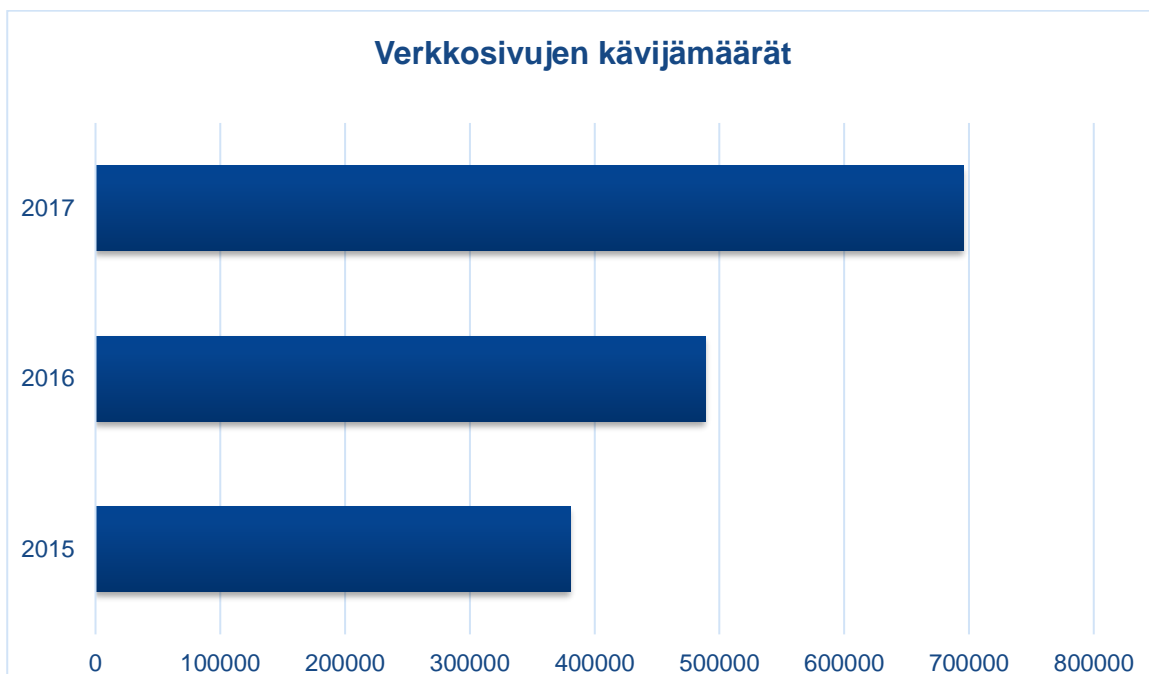
Kiinnostus tietosuojaa kohtaan edelleen kasvussa

Kiinnostus tietosuojavaltuutetun toimistoa ja tietosuojaa kohtaan kasvoivat vuoden aikana. Toimiston [verkkosivujen](#) kävijämäärä kasvoi 42 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2017 kävijämäärä oli yhteensä noin 700000.

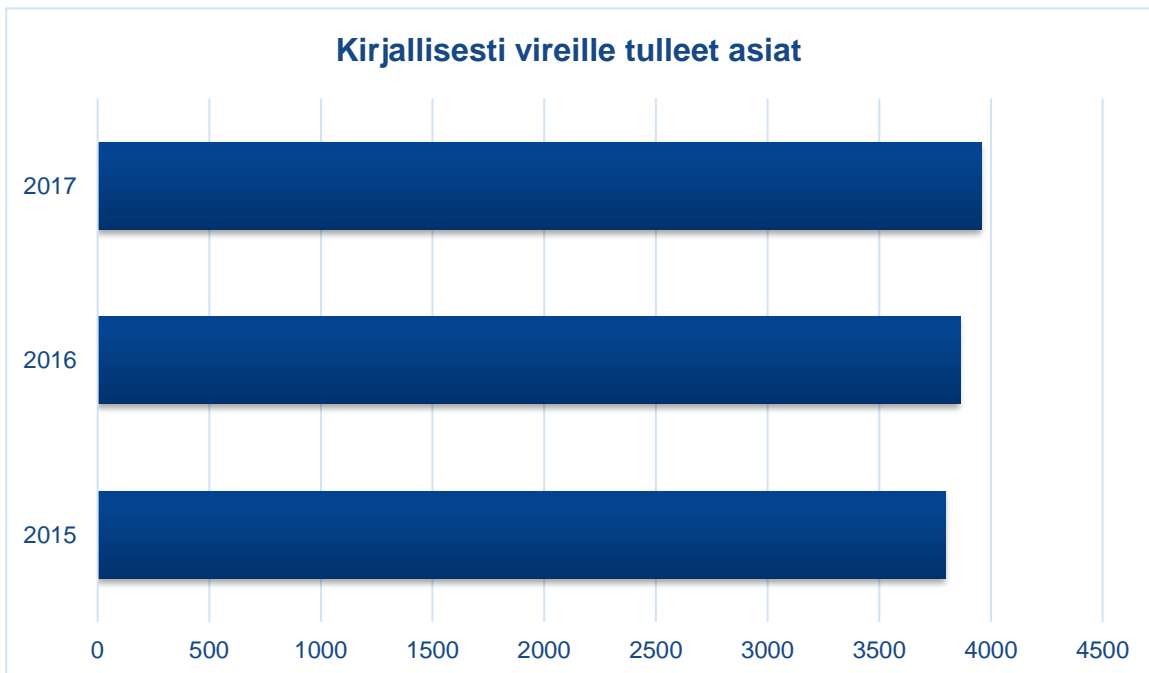
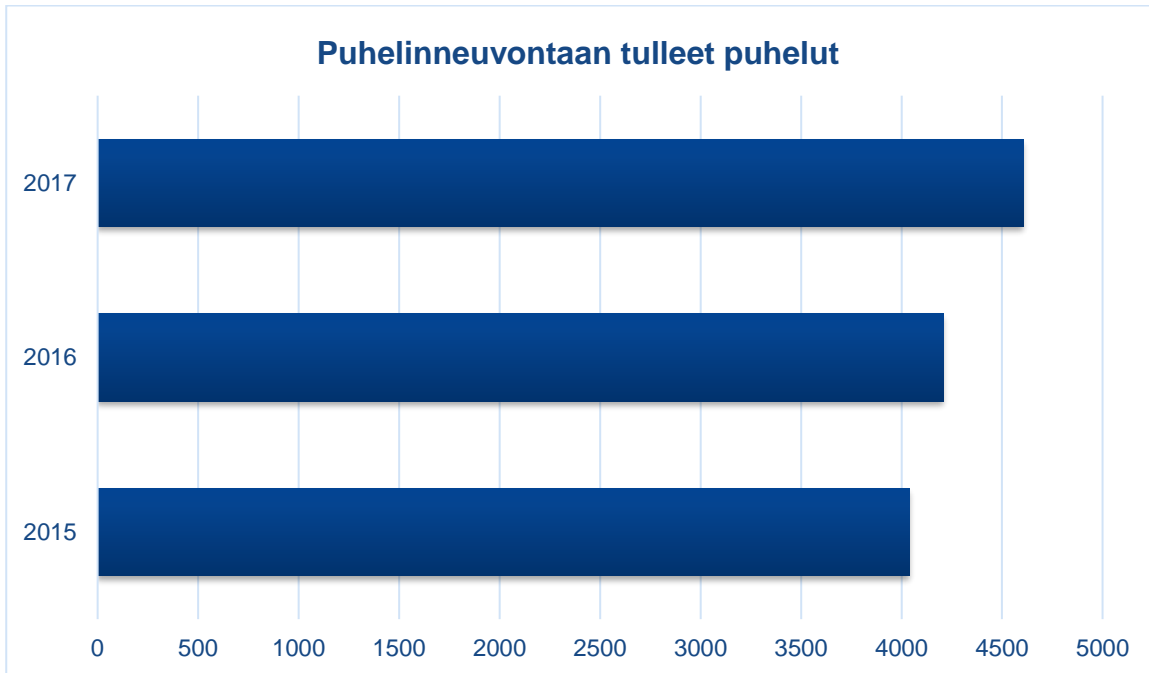
Tietosuojavaltuutetun toimisto julkaisi 60 uutista ja tiedotetta. Tietosuojavaltuutettu esiintyi mediassa 27 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016 (ViidakkoMonitor 2017).

Tietosuojavaltuutetun puhelinneuvontaan tuli vuonna 2016 yhteensä 4607 puhelua. Neuvontaan tulleiden puheluiden määrä kasvoi 9 prosenttia vuodesta 2016.

Kirjallisesti asioita tuli vireille 3956. Kirjallisesti vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi edellisvuodesta noin 2,4 prosenttia.

5. Toiminnan tehokkuus ja vaikuttavuus

Toimintamenomäärärahan käyttö ja kokonaiskustannukset

	Toteutunut 2015	Toteutunut 2016	Toteutunut 2017
Toimintamenomäärärahan (25.01.03) käyttö, 1000 €	1680	1633	1764
Kokonaiskustannukset, 1000 €	1750	1686	1890

Vireille tulleiden asioiden määrä

	Toteutunut 2015	Toteutunut 2016	Toteutunut 2017
Saapuneet asiat	3799	3862	3956
Ratkaistut asiat	3758	3640	3435
Käsittelyaika päivissä (kyseisen vuoden lopussa)	34	41,2	48,2
Annettujen lausuntojen määrä	376	435	269

Kuluneen vuoden aikana tietosuojavaltuutetun toimisto valmistautui tietosuojauudistukseen nykyisten lakisääteisten tehtävien rinnalla. Saapuneiden asioiden määrä jatkoi kasvuaan. Ratkaistujen asioiden määrää ja käsittelyaikaa koskevat tulostavoitteet kyettiin saavuttamaan muutostilanteesta huolimatta. Ratkaistujen asioiden määrä kuitenkin laski 5,96 prosenttia suhteessa edellisen vuoden ratkaistujen asioiden määrään. Käsittelyaika puolestaan kasvoi 14,52 prosenttia edelliseen kauteen verrattuna.

Vireille tulleet tarkastusoikeus- ja tiedonkorjaamisasiat

Asiaryhmä	2015		2016		2017	
	tark.	t. ko.	tark.	t. ko.	tark.	t. ko.
Terveydenhuolto	23	49	21	60	30	81
Luottotietoasiat	-	8	-	4	-	10
Poliisi	94	-	97	-	53	-
Muut	64	94	93	109	79	77
Yhteensä	181	151	211	173	162	168
Molemmat yhteensä	332		384		330	

Vireille tulleet lausuntopyynnöt syyttäjiltä ja tuomioistuimilta sekä lausunnot tutkimuslupa-asioissa

	2015	2016	2017
Syyttäjiltä ja tuomio-istui- milta (Hetil 41 §)	227	85	57
Tutkimuslupa-asiat (StakesL 4§)	64	65	65

Lainsäädäntöhankkeista ja hallinnollisista uudistuksista annetut lausunnot

	2015	2016	2017
Lausunnot lainsäädäntö- hankkeista	58	95	77
Eduskunnassa kuultavana	29	46	59
Lausunnot hallinnollisista uudistuksista	24	18	31
Yhteensä	111	159	167

6. Henkilöstövoimavarat

Vuonna 2017 tietosuojavaltuutetun toimiston henkilötyövuosien määrä oli 23,0 eli 1,6 korkeampi kuin vuosi sitten. Toimistossa työskenteli vuoden 2016 lopussa 26 henkilöä, joista 11 määräaikaisessa työsuhteessa. Neljä henkilöä työskenteli vuoden lopussa osa-aikaisesti.

Henkilöstöresurssit	2015	2016	2017
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	21	23	26
Henkilötyövuodet	21,5	21,4	23,0
Kokonaistyötyytyväisyys (0–5)	3,4	3,1	2,9
Sairauspoissaolot pv/htv	4,5	8,4	10,1
Keski-ikä	45,8	45,5	43,3
Koulutustasoindeksi	6,3	6,5	6

Vakituinen henkilökunta (31.12.2017)

Aarnio, Reijo, tietosuojavaltuutettu
 Delfino-Valin, Ana, tarkastaja
 Helén, Pirjo, tarkastaja
 Huhtiniemi, Heikki, ylitarkastaja
 Höök, Marita, ylitarkastaja
 Karppinen, Lauri, IT-erityisasiantuntija
 Kumpula Elisa, toimistopäällikkö (virkavapaalla)
 Laiho, Erna, johdon sihteeri
 Lehto, Anne, tietopalvelusihteeri
 Leivonen, Raisa, ylitarkastaja
 Murtomäki, Mia, ylitarkastaja
 Partanen, Heikki, ylitarkastaja
 Pentti, Hanna, tietopalvelusihteeri
 Salonen, Emmi, tietopalvelusihteeri
 Tamminen-Dahlman, Anne, ylitarkastaja
 Ylipartanen, Arto, ylitarkastaja

7. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslauselma

TSV:n toimiston sisäisen valvonnan arviointikehikkona käytettiin edelleen OM:n kanssa laadittua toimintamallia.

Tietosuojavaltuutetun toimiston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu valtion controller-toiminnon laatimaa suppeaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan viitekehikkoa soveltaen.

Sisäisen valvonnan arvioidaan toimivan tietosuojavaltuutetun toimiston toiminnan laajuuteen ja laatuun sekä riskeihin nähden asianmukaisesti. Kehittämistoimia edellyttäviä osa-alueita ovat vuotta 2017 koskevan arvioon perusteella erityisesti:

- toimiston henkilöresurssien riittävyys suhteessa toimiston tehtäviin, kasvavaan kysyntään ja toimintaympäristössä tapahtuviin muihin muutoksiin,
- lainsäädännön muutoksesta aiheutunut osaamisen kehittämisen tarve,
- ylikansallisen työn kasvanut merkitys,
- tehtävien edellyttämät laitteet ja tietojärjestelmät,
- toiminnan budjettirahoitus ja määrärahojen jatkuva ja järjestelmällinen seuranta ja riskienhallintamenettelyiden jatkuva kehittäminen toimintaympäristön ja lainsäädännön muutokset huomioiden.

Resursseihin ja lainsäädännön kehittämiseen liittyvää suunnittelua tehdään yhteistyössä OM:n kanssa.

Helsingissä lokakuun 30. päivänä 2018

Reijo Aarnio

tietosuojavaltuutettu

8. Katsaus tietosuojalautakunnan toimintaan

Tietosuojalautakunnan tehtävät

Tietosuojalautakunta on oikeusministeriön yhteydessä toimiva itsenäinen viranomainen. Valtioneuvosto nimittää tietosuojalautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tietosuojalautakunta asetettiin joulukuussa 2017 kolmivuotiskaudeksi 2018–2020.

Henkilötietolain (523/1999) mukaan tietosuojalautakunta voi

- myöntää rekisterinpitäjälle luvan henkilötietojen käsittelyyn mahdollisesti tarpeellisine lupamääräyksi-neen silloin, kun mikään muu henkilötietolain käsittelyperuste ei tule kyseeseen ja kun henkilötieto-lain 43 §:n mukaiset edellytykset täyttyvät; ja
- antaa tietosuojavaltuutetun hakemuksesta henkilötietojen käsittelyä koskevia määräyksiä kuten esi-merkiksi kieltää henkilötietolain vastaisen henkilötietojen käsittelyn tai velvoittaa asianomaisen oikei-semaan, mitä on oikeudettomasti tehty tai laiminlyöty.

Lisäksi tietosuojalautakunta

- käsittelee henkilötietojen käsittelyyn liittyviä lain soveltamisalan kannalta periaatteellisesti tärkeitä kysymyksiä; ja
- seuraa henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön kehittämistarvetta ja tekee tarpeelliseksi katsomiaan aloitteita.

Toiminta vuonna 2017

Tietosuojalautakunta kokoontui vuoden 2017 aikana yhteensä yhdeksän kertaa. Vuonna 2017 lautakunta ratkaisi 14 asiaa, joista 13 rekisterinpitäjän lupahakemuksia ja yksi tietosuojavaltuutetun määräyshakemus. Vuonna 2017 ratkaistujen lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli noin kolme kuukautta. Lupaha-kemusten käsittelyajat olivat lyhyimmillään noin kuukauden ja pisimmillään noin 7,5 kuukautta. Määräysha-kemusasian käsittelyaika oli noin viisi kuukautta. Käsittelyaikoihin saattavat vaikuttaa muun muassa hakijalta pyydettyvät lisäselvitykset sekä tietosuojavaltuutetulta ja mahdollisilta muilta tahoilta pyydettyvät lausunnot.

Hakemusasioiden käsittelyn lisäksi tietosuojalautakunta antoi vuonna 2017 kaksi lausuntoa Helsingin hal-linto-oikeudelle ja yhden lausunnon Ahvenanmaan hallintotuomioistuimelle koskien lautakunnan päätöksistä tehtyjä valituksia. Lautakunta antoi myös oikeusministeriölle lausunnon lautakunnan maksullisiin suoritteisiin liittyen. Lisäksi tietosuojalautakunta on kokouksissaan käsitellyt esimerkiksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuk-sen kansallista valmistelua. Yleinen tietosuoja-asetus tuli voimaan toukokuussa 2016 ja sitä sovelletaan tou-kokuusta 2018 alkaen. Yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen tietosuojalautakunta on myöntänyt lupia määräaikaisena siten, että lupien voimassaolo päättyy, kun yleinen tietosuoja-asetus tulee sovelletta-vaksi.

Taulukko: Tietosuojalautakunnassa vireille tulleet ja käsitellyt lupa- ja määräysasiat vuosina 2014–2017

	2014	2015	2016	2017
Vireille tulleet	3	11	7	11
Ratkaistut asiat, joista	5	7	10*	14**
hyväksytty	3	6	5	10
hylätty tai jätetty tutkimatta	2	1	5	4
Vireillä tarkastelujakson lopulla	1	5	3	0

*Ratkaistuista asioista yksi koski Helsingin hallinto-oikeuden tietosuojalautakunnalle palauttamaa asiaa, joka oli alun perin tullut vireille jo vuonna 2013.

**Päätöksiä vuonna 2017 tehtiin kuitenkin ainoastaan 12, sillä eräät vireille tulleet asiat käsiteltiin yhdessä.

Aikaisempien vuosien tapaan tietosuojalautakunta tiedottaa päätöksistään valtion säädöstietopankki Finlexissä.

Vuonna 2017 käsitellyt lupa-asiat

Lupa henkilötietojen käsittelemiseksi ammattimaisessa perintätoiminnassa

Tietosuojalautakunta myönsi yhdelle perintätoimistolle luvan käsitellä ammattimaisessa perintätoiminnassa väestötietojärjestelmän THS-suorakyselyn avulla saatavia sellaisten henkilöiden tietoja, joiden osalta yhtiöllä ei ole perintätoimeksiantoa. Mainittu tunnistusohjelma mahdollistaa väestötietojärjestelmään merkittyjen henkilötietojen selailumahdollisuuden suorakäyttöyhteyden avulla. Käsittelemisen tarkoitus on helpottaa perintätoimen kohdentamista oikeaan henkilöön. Tietosuojalautakunta on aiemmin myöntänyt useita vastaavia lupia.

Neljä lupahakemusta vakuutusalan väärinkäytös- ja vahinkotietorekistereihin liittyen

Tietosuojalautakunta myönsi hakijoille henkilötietolain 43 §:n mukaisen luvan käsitellä tietoja vakuutuslaitoksiin kohdistuneista väärinkäytöksistä sellaisena kuin lupa on päätöksessä 4/3.9.2001. Tietosuojalautakunta katsoi, että koska yhtenä hakijana olleen Liikennevakuutuskeskuksen tiedonsaantitarve väärinkäytösrekistereiden osalta ei eroa liikennevakuutustoimintaa harjoittavista vakuutusyhtiöstä, tärkeä yleinen etu edellyttää, että myös Liikennevakuutuskeskukselle myönnetään kyseinen lupa. Tietosuojalautakunta muutti lisäksi luvan keston määräaikaiseksi siten, että lupa on voimassa enintään siihen asti, kunnes EU:n yleinen tietosuoja-asetus tulee jäsenvaltioissa sovellettavaksi.

Tietosuojalautakunta myönsi hakijoille henkilötietolain 43 §:n mukaisen luvan vahinkotietojen käsittelemiseen sellaisena kuin lupa on päätöksessä 4/14.12.2009. Mainitun päätöksen lupamääräystä 9 kuitenkin muutettiin siten, että tietoja ei saa luovuttaa vahingoista, joiden rekisteröinnistä on kulunut viisi vuotta aiemman kymmenen vuoden sijaan. Tietosuojalautakunta jätti hakemuksen tutkimatta siltä osin kuin muutosta haettiin päätöksen 4/14.12.2009 lupamääräykseen nro 3 katsoen, että automatisoidusta päätöksenteosta on säädetty tyhjentävästi henkilötietolaissa.

Suomen Asiakastieto Oy:n kaksi lupahakemusta

Suomen Asiakastieto Oy pyysi tietosuojalautakunnalta henkilötietolain 43 §:ssä tarkoitettua lupaa kerätä, käsitellä ja luovuttaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun asetuksen (616/2008) 1 §:ssä tarkoitettuja tietoja poliittisesti vaikutusvaltaisista henkilöistä tai henkilön perheenjäsenestä tai henkilöstä, jonka tiedetään olevan tällaisen henkilön läheinen yhtiökumppani Suomessa. Tietosuojalautakunta hylkäsi hakijan hakemuksen katsoen, että edellytyksiä luvan myöntämiselle ei ollut ja että tietojen käsittely hakemuksessa kuvatulla tavalla voisi vaarantaa henkilön yksityisyyden suojaa ja oikeuksia. Asiassa suoritettiin äänestys (3-3).

Suomen Asiakastieto Oy pyysi lautakunnalta toistamiseen henkilötietolain 43 §:ssä tarkoitettua lupaa, jotta se voisi kerätä, käsitellä ja luovuttaa varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain mukaisia tietoja Keskusrikospoliisin tekemistä varojen jäädyttämisspäätöksistä. Keskusrikospoliisin tehtäväksi on laissa säädetty ylläpitää julkista jäädyttämisspäätöksistä luetteloa, josta henkilötiedot ovat niitä tarvitsevien saatavilla. Tietosuojalautakunta katsoi, että hakemuksen kohteena olevalle arkaluonteisten henkilötietojen käsittelylle ei ollut henkilötietolain 43 §:n 2 momentissa edellytettyä tärkeää yleistä etua koskevaa syytä, ja näin ollen hylkäsi hakemuksen. Asiassa suoritettiin äänestys (4-2).

Lupahakemus vakuutusyhtiön asiakkaiden ajokäyttämistä koskevien tietojen käsittelemiseksi

Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag pyysi tietosuojalautakunnalta henkilötietolain 43 §:n mukaista lupaa sen asiakkaiden ajokäyttämistä koskevien tietojen käsittelemiseksi vahinkojen selvittelytarkoituksiin. Tietosuojalautakunta jätti hakemuksen tutkimatta. Lautakunta katsoi ensinnäkin, ettei sillä ollut toimivaltaa myöntää lupaa sijaintitietojen käsittelyyn, josta säädetään tietoyhteiskuntakaareissa. Sen sijaan siltä osin kun kyse oli rikollista käyttämistä koskevien tietojen käsittelystä, lautakunta katsoi, että hakijalla oli käsittelylle henkilötietolain 12 §:n mukainen käsittelyperuste.

Lupahakemus tietovuotoja koskevien tietojen käsittelylle

F-Secure Oyj haki tietosuojalautakunnalta henkilötietolain 43 §:n mukaista lupaa käsitellä kehitele-mässään palvelussa niin sanottujen vuototietokantojen tietoja tietovuotojen ilmoittamiseksi palvelunsa käyttäjille. Tietosuojalautakunta katsoi, että henkilötietojen käsittely on tarpeen hakijan oikeutetun edun toteuttamiseksi ja että hakemuksessa kuvattu henkilötietojen käsittely voi olla tarpeen myös yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Tietosuojalautakunta asetti luvassa useita lupamääräyksiä.

Kaksi lupahakemusta koskien henkilötietojen käsittelyä kuvattaessa yleisessä liikenteessä

Tietosuojalautakunta myönsi Google Inc:ille päätöksiä 3/14.7.2011 ja 1/17.6.2014 vastaavan luvan kerätä ja käsitellä henkilötietoja Street View -katunäkymäpalvelun luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Lautakunta katsoi, että hakemuksessa tarkoitettu käsittely oli tarpeen rekisterinpitäjän oikeutetun edun toteuttamiseksi. Tietosuojalautakunnan asettamien lupaehtojen mukaan hakijan tuli kuitenkin muokata kuvissa näkyvät henkilöt ja ajoneuvot tunnistamattomiksi ennen kuvien julkaisemista katunäkymäpalvelussa.

Tietosuojalautakunta myönsi Almotive Informatikai Korfától Felelősségű Társaságille henkilötietolain 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua lupaa henkilötietojen käsittelyyn hakijan tekoälyn tutkimus- ja kehittämistarkoituksia varten. Hakija käsitteli henkilötietoja osana itseohjautuviin autoihin liittyvien tekoälysovellusten ja -järjestelmien tutkimusta ja kehittämistä. Käsittely edellytti kuvaamista ajoneuvoihin kiinnitetyillä kameroilla julkisessa liikenteessä. Tietosuojalautakunta katsoi, että hakijalla oli oikeutettu etu henkilötietojen käsittelyyn ja ettei käsittely vaaranna henkilöiden suojaa ja oikeuksia hakijan esittämät suojaustoimenpiteet ja lautakunnan asettamat lupamääräykset huomioon ottaen. Lupa myönnettiin määräaikaisena.

Lupahakemus eläinten adoptioon soveltumattomien henkilöiden tietojen käsittelemiseksi

Rescueyhdistus KULKURIT ry pyysi tietosuojalautakunnalta henkilötietolain 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua lupaa henkilötietojen käsittelemiseksi sellaisia henkilöitä koskien, joille hakija ei luovuta adoptioeläimiä. Asiassa saadun selvityksen mukaan henkilötietojen kerääminen perustuu adoptoinnista kiinnostuneen henkilön

omaan yhteydenottoon. Tietosuojalautakunta katsoi, että tietoa henkilön soveltumattomuudesta adoptioprosessiin voidaan tällöin käsitellä henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 5 kohdan tarkoittaman yhteysvaatimuksen perusteella. Tietosuojalautakunta jätti lupahakemuksen siten tarpeettomana tutkimatta.

Suomen Apteekkariliiton lupahakemus

Tietosuojalautakunta myönsi Suomen Apteekkariliitolle määräaikaisen luvan verrata hakemuksessa tarkoitettuja lääkkeitä ostavien asiakkaiden tietoja apteekkisopimusten tiedonvälitysjärjestelmässä tallennettujen apteekkisopimuspotilaiden tietoihin. Lisäksi lautakunta asetti lupamääräyksen henkilötietojen käsittelylle. Lautakunta katsoi, että hakemuksessa tarkoitettu käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä. Lautakunta on vuonna 2013 myöntänyt hakijalle vastaavanlaisen luvan.

Vuonna 2017 käsitelty määräysasia

Tietosuojalautakunta velvoitti tietosuojavaltuutetun hakemuksen johdosta kulutusluottoja tarjoavan 4finance Oy:n henkilötietolain 44 §:n 2 momentin nojalla muuttamaan luotonhakijoiden luottokelpoisuuden arvioimisprosessinsa sellaiseksi, että se noudattaa henkilötietolain 5, 6 ja 9 §:ää. Hakija käsitteli osana luottokelpoisuuden arvioimiskäytäntöään yhtäältä tarpeettomia ja toisaalta riittämättömiä tietoja sen perustaessa arviointa lähes yksinomaan luotonhakijan verkkopankista saataviin tietoihin. Tietosuojalautakunta katsoi lisäksi, että hakijan luottokelpoisuuden arvioimisprosessissa ei henkilötietojen käsittelyn osalta kaikilta osin noudatettu henkilötietolain vaatimuksia esimerkiksi informoinnin ja suostumuksen keräämisen osalta. Näin ollen rekisterinpitäjä ei ollut toiminut henkilötietolain 5, 6 ja 9 §:ssä säädettyjä velvoitteita noudattaen.

Tietosuojalautakunnan kokoonpano vuonna 2017 (henkilökohtaiset varajäsenet suluissa)

Puheenjohtaja

OTL Pekka Nurmi, Helsinki

(erityisasiantuntija Leena Vettenranta, oikeusministeriö)

Varapuheenjohtaja

professori Ahti Saarenpää, Lapin yliopisto

(vanhempi hallitussihteeri Kirsi Taipale, maa- ja metsätalousministeriö)

Jäsenet

hallintojohtaja Eila Ratasvuori, Helsingin kaupunki

(hallintoylilääkäri Lasse Lehtonen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri)

konsultti Pertti Saloranta, Hämeenlinna

(yli-insinööri Tapani Tarvainen, Jyväskylän yliopisto)

johtaja Lea Mäntyniemi, Finanssialan Keskusliitto ry

(lainsäädäntöneuvos Sanna Helopuro, valtioneuvoston kanslia)

lakiasiainjohtaja Hannu Rautiainen, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ry

(lakimies Minna Aalto-Setälä, Keskuskauppakamari)

asiantuntija Tuula Sario, Espoo

(päälakimies Timo Koskinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö ry)

Sihteeri

OTM Tanja Jaatinen

Liite: Kirjallisena vireille tulleet ja käsitellyt asiat vuosina 2016 ja 2017

Tietosuojavaltuutetun toimisto

26.1.2018

Kirjallisena vireille tulleet ja käsitellyt asiat vuosina 2016 ja 2017 (diarioidut asiat)

Asiaryhmä	2016		2017	
	Vireille tulleet	Käsitellyt	Vireille tulleet	Käsitellyt
Yleiset asiat (ryhmät 01-29)	432(155)*	424/(159)*	489/(175)*	462/(167)*
Yleis-, talous-, henkilöasiat (*)	277	265	314	295
- aloitteet (02)	-	-	-	-
- lausunnot (03)	89	95	85	77
- eduskuntakuulemiset (031)	46	46	59	59
- kansainvälinen säännöstö (032)	-	-	-	-
- lausunnot hallinnollisista uudistuksista (05)	20	18	31	31
Kansainväliset asiat (ryhmät 30-39)	167	160	205	198
Euroopan neuvosto (30)				
Euroopan unioni (31)				
- tietosuojaryhmän (Art 29.) kokoukset (311)	10	10	6	7
- ed. kokouksiin liittyvä kirjeenvaihto (3111)	16	15	10	11
EU:n muut työryhmät (312)	8	8	10	9
Virka-apupyynnöt (313)	2	1	3	3
Unionin piirissä tapahtuva kirjeenvaihto (314)	76	73	90	85
Europol-valvontaryhmä (315)	2	2	1	1
Muut Europol-asiat (3151)	7	7	9	9
Tullijärjestelmään (CIS) liittyvät asiat (316)	2	2	2	2
Schengen-valvontaryhmä 1.5.99 alkaen (317)	-	-	-	-
Muut Schengen-asiat (3171)	2	2	-	-
CNSA (318)	-	-	-	-
Muu kansainvälinen yhteistyö (32)	25	25	30	29
Luento- ja esitelmäpyynnöt (33)	1	2	2	2
Muut kv-asiat (39)	16	13	42	40
Ennakovalvonta ja -ohjaus (ryhmät 40-49)	2068/(1384)	1907/(1246)	2104/(1340)	1784/(1161)
- yleiset ohjeet, muu yleisohjaus (400)	3	2	1	2
- lausunnot käytännesäännöistä (401)	1	-	-	1
- muu käytännesääntöihin liittyvä (4011)	-	1	2	2
- lausunnot tutkimuspyynnöistä (402)	65	83	65	38
- TSV:n kuuleminen muissa asioissa (403)	1	1	-	-
- lausunnot arkistointiluvista kansallis-arkistolle (404)	-	-	2	-
- koulutuspyynnöt (405)	77	82	103	101
- rekisterinpitäjien neuvonta (41)	615	579	696	561
- ilmoitusasiat (421-429)	(696)	(656)	(762)	(619)
Lausunnot (43)				
- lausunnot tietosuojalautakunnalle (431)	5	8	10	10
- lausunnot hallinto-oikeuksille (432)	14	15	15	16
- lausunnot KHO:lle (433)	2	2	4	4
TSV:n vireille panemat asiat (44)	27	28	17	12
Kansalaisten toimenpidepyynnöt (45)				
- laillisuusvalvonta-asiat (451)	14	15	7	2
- kiello-oikeusasiat (4511)	358	299	246	270
- neuvonta-asiat (452)	892	781	930	757
Muut asiat (49)	12	11	6	8

Asiaryhmä	2016		2017	
	Vireille tulleet	Käsitellyt	Vireille tulleet	Käsitellyt
Rekisteröityjen asiat ym. (ryhmät 50-59)	476	488	394	371
Tarkastustoiminta (51)	6	10	2	4
Tarkastusoikeus (52)				
- terveydenhuollon rekisterit (521)	21	8	30	35
- poliisin rekisterit (522)	97	99	53	60
- muut rekisterit (523)	93	84	79	73
Oikaisuvaatimus (53)				
- terveydenhuollon rekisterit (531)	60	31	81	67
- luottotietorekisterit (532)	4	1	10	8
- muut rekisterit (533)	109	71	77	70
Lausunnot syyttäjälle ja tuomioistuimille (54)	85	183	57	51
Hakemukset tietosuojalautakunnalle (55)	1	1	2	-
Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen (59)	-	-	3	3
Tietosuojalautakunnan päätökset (60 – 69)	5	5	2	1
Yhteensä	3862	3640	3956	3435
Siirretty/siirretään	1274		1795	

Kirjallisena vireille tulleet ja käsitellyt ilmoitusasiat vuosina 2016 ja 2017 eriteltynä ryhmiin

Asiaryhmä	2016		2017	
	Vireille tulleet	Käsitellyt	Vireille tulleet	Käsitellyt
Ilmoitusasiat (421-429)	696	656	762	619
Suoramarkkinointi (421)				
- kampanjarekisteri (4211)	22	23	20	21
- business to business (4212)	1	1	1	-
Ilmoitus ATK:lla tapahtuvasta tietojen-				
käsittelystä 1.6.1999 alkaen (422)	-	-	-	-
- automatisoitu päätöksenteko (4221)	2	1	5	3
- tietojenkäsittelypalvelujen ostaminen (4222)	235	229	220	174
- henkilön asemaa kosk tietojen käsitt (4223)	1	3	1	1
- rek.pit. välittömästi laista joht. teht. (4224)	-	-	-	-
- historiallinen tai tieteellinen tutkimus (4225)	262	231	296	238
- ulkomaille luovutus (423)	14	8	12	14
- luottotietotoiminta (424)	-	1	2	-
- perimistöiminta (425)	11	23	18	10
- markkina- ja mielipidetutkimus (426)	4	5	7	6
- henkilöarviointi (427)	7	6	7	7
- tietojenkäsittely (428)	66	65	83	79
- muut ilmoitukset (429)	71	70	90	66
- vakuutusyhtiön arkaluonteiset tiedot (4226)	-	-	-	-

vuositilasto 2016-2017

TIETOSUOJAVALTUUTETUN
TOIMISTO

PL 800, 00521 Helsinki – puh. 029 566 6700 (vaihde) – tietosuoja@om.fi – www.tietosuoja.fi